

Péteriben virágzik a cseresznye

Szenyán Józsefné,
Erzsébet és Viktória édesanyja emlékére

*Péteriben virágzik a cseresznye,
s jóéjt kíván az alkony a világnak.
Korán van még. Erzsike, ne fekjüdj le,
szól Apa. Ki rakja rendbe a házat,
serce moje, duša moja.**

*Ki tölti ki a bort a poharunkba,
megfőzve már a krumplit estebédre,
s ki mondja nékem: hiszek csillagodban,
és minden magyar paraszti reményben,
serce moje, duša moja.*

*Ki vallatja titkairól a szőlőt,
barackot ki szakít a garabolyba,
s ki éneklí egész utcát betöltő
hangon a dalt, mely házunk hírbe hozta:
serce moje, duša moja.*

*Péteriben rég elnyílt a cseresznye,
s az alkonyat piros gyümölcse érett.
S mit egykor hallgatott a holdas este,
egy hangon szól csak sajdulón az ének:
serce moje, duša moja.*

*Elmehetünk innen, de soha végleg,
s ha útra is kelünk, soha örökre.
Lehunyt szemhéjon át is látlak Téged,
közös édesanyánk, s kegyesb időkre,
férjeddél, amily halkán csak tudom ma,
éneklek immár utolsó utadra:
serce moje, duša moja.*

BAKA ISTVÁN fordítása

* A refrén magyarázataként: a „Serce moje, duša moja” egy apám által gyakran énekelt szlovák dalocska visszatérő sora. A dalocskát Tadeusz is megtanulta apámtól. (Szenyán Erzsébet)

Pléhkakukk

Mindenkire hasonlít. Vagyis senkire. A szeme a tied, a tied és az enyém. Szinte ugyanaz az áll és ugyanaz a száj. Ugyanaz a szőke, sötétbarna, vörös haj. Fölfelé fésült, jobbra vagy balra választott frizura. Kerek, széles, keskeny és hosszúkás arcában nem találjuk a reggeli nyugalmat, esti csöndet, a neonok, kirakatok, pályaudvarok és repülőterek, az egyetlen, kövel még szét nem vert utcai lámpa visszaverődő fényét. Arca a köves udvarra hasonlít, a fémkukákra, a patkánylakta pincékre, amelyekben üvegekbe rakott uborkák savanyodnak, lekvárok érnek, éjszakánként pedig szétszáradt bútorok, gyerekvizelettel átitatódott matracok, széttört vécécészsék recsegnek; és régi tükrök, amelyekről lassan lemállik a városba telepített, a keskeny kórházi folyosóra kitett vaságyban nyomorultul meghalt falusi nagymama és nagyapa arcának nyoma.

Mindenkire hasonlít. Ő és te és én, amikor járnunk a börtöncellányi szobákban, a folyosókon, amelyekről mindig ellopták a villanykörtéket, a lépcsőkön, amelyek meredeken rohantak lefelé a nyúlketrecekkel, szemet és gyújtóst őrző kalyibákkal, magasra emelkedő drót galambdúccokkal övezett udvarra, egyesével, kettesével jöttünk vakolt téglaházakból, cseréptetős, fából épült kalmárházakból, téglá, fa, rozsdás pléhdarab, fagytól, melegtől foszladozó kátránypapír keverékéből összetákolt munkássorházakból. Megjelentünk, egymást nem ismerve, a köves udvaron, a sáros utcán, a virágcserepnyei kertben, a széles úttesten, ahol autó és villamos és szénnel megrakott lovas kocsik közlekedett, ahol néha egy-egy eltévedt falusi szekér kotyogott végig rémülten, kikopott kerékaggyal.

Kinyúltak a fehér, a szeplős kezecskék, a fehér, piros, világoskék harisnyába bújtatott, angolkórtól görbe lábacsok. — Szevasz! Szevasz! — visszahangozta a köves udvar kútmélye föl egészen a tetőig. És kezdetét vette a tapicskolás a bőrből, vászonból, skaiból varrott cipőcskével a mélyedésekben összegyűlt esővízben, a sáros pocsolyákban, kezdetét vette a focizás rongy- és gumilabdával, pukkadásig fölfújta a labdát. Csöpögött a sár a házfalokról, csörömpöltek a betört ablaküvegek, recsegték a zöldre mázolt padok, amelyeken öreg csontjaikat melengették a bágyadt napsütésben a faluról fölköltözött, kötött szvettetekbe, divatjamúlt falusi kabátokba, a havasi legelők illatát őrző bekecsékbe, vállkendőkbe, sálakba, áll alatt megkötött fejkendőkhöz, ünneplős kalapokba, bárányszőrű süvegekbe, féltve őrzött, valamikor részletre vásárolt békebeli gyapjúöltönyökbe bugyolált nagyszülők.

Megtelt az udvar nevetéssel, visítással, kiáltással, amely visszaverődött a málló vakolatú falakról, az elfintult ablakkeretekről, ha betévedt köztünk egy gazdátlan, levágott farkú kutya, egy vedlett szőrű macska, egy fiatal patkány, amelyik óvatlanul épp akkor akart a szemeteskukákban garázdálkodni. Azokba a szeméttárolókba, amelyekben patkány, egér, veréb és néha törött szárnyú galamb is lakott, nap mint nap beleszóródott egész világunk. Vagyis annak hulladéka. Vodkás-, ecetes-, hígító-, lekváros-, mustáros-, uborkásüvegek. Üres konzervesdobozok, tubusok. Széttaposott cipők, elhordott ingek, bugyik, harisnyák, zoknik. Krumplihaj, hagymahéj, zöldség hulladék. Nem volt ritka a kenyérszelet, megpenészedett egész vekni, a megavasodott süte-

mény, megzöldült kolbász, kukacoktól hemzsegó hús, gumiként nyúló sajt sem. Néha a kukákban faluról hozott szentképeket, régi időkből származó, meztelen kisasszonyokat ábrázoló fényképeket, kicsorbult sarlókat, lópatkókat, bödönöket és szilkéket, rostákat és szitákat, lószerszámokat és nyergeket is lehetett látni.

Feleslegessé váltak ezek a tárgyak, útban voltak, árván maradtak a faluról könnyörületesen városba hozott, elhalt öregek után. Néha, különösen a falun, erdőben, tóparton, tenger mellett eltöltött vakáció után előszedtük az ilyen szentképeket, sarlókat, kaszadarabokat, meggyfaágból, almatörzsből faragott pipákat, bödönöket, lószőr szitákat, tejesibrikeket, rozsdás patkókat, és az udvar egyik szegletében, ahol az ereszcsonatorna kifolyója alatt egy kis füves folt zöldellt, posztumusz kiállítást rendeztünk. Falusi templomokban, útszéli kápolnáknak hallott imákat suttogtunk. Aratási, lakodalmi, ünnepi dalokat, rigmúsokat énekeltünk. Így bővültük: a rohanó időt, hogy posztumusz kiállításunkhoz jöjjön el egy ló, tehén, kecske, birka, ólján ugránczó kutya, háztetőn lopakodó macska, a hajnalpír kellős közepében kerítés tetején kukorékoló kakas. Voltak köztünk olyanok, akik, lehunyva szemüket, látták, hogy a kiállításon patak folyik keresztül, a csatornából csöpögő víz tavat alkot, a fűcsoomá rétté terebélyesedik, a szemétkupac mellett árválkodó satnya kis nyárfa pedig erdővé, szinte őserdővé sokasodik.

Amikor aztán a türelmetlen felnőttek hívogatni kezdtek bennünket haza a nyitott ablakokból, leromboltuk a kiállítást, összetörtük, amit lehetett, és fölgújtottuk. A halomba dobált ócskaságokból füst és tűz csapott a magasba. Körbe-körbe táncoltuk, és üvöltve énekeltük: Ég a tűz! Ég! Ég! Káini szerzemény a káini tűzben! És néztük, hogy legfiatalabb társunk, a postafőnöknek, Adam úrnak a fia hogyan rohangál az udvaron, kezében a fabölcsőt fabrikáló Szent Józsefet, a hét tőrrel kinlódó Szűzanyát, a kenyeret és halat osztó Krisztust ábrázoló, lángoló képpel. Vékonyka, talán tűzálló anyagból való kezeckéje csak akkor engedte el az égő képeket, amikor Szent Józsefnek már elégett a haja, a Szűzanyának a fejkendője, Krisztusnak pedig, mivel fejfelé lefelé lógott a kép, a mezítelen talpa.

Napsütéses tavaszi napokon, amikor a csatornákból már nem csordogált víz, amikor abbamaradt a bugyogás, amely olyan volt, mintha egész tavasz-előn Bogus, a naponta egy üveg denaturált szeszt magába töltő, mesebeli törpe lakott volna a csatornában, kiszedegettük a szemétből a külföldi italok után maradt mutatósabb üvegeket. Tiszttára mostuk mindet a csap alatt, és New York-i felhőkarcolókat, lengyel kultúrpalotákat, de főleg óvodákat és iskolákat építettünk belőlük. A New York-i felhőkarcolóban Janek lakott a hetedikről, mert ő angolt tanult, s mi csak Johnnak szólítottuk. — I'm milliomos — mondta nekünk. — Good bye, tetvesek! — és egy whiskysüveggel védte az arcát. A sztolicsnajas és ararátos üvegekből épült kultúrpalotában az ötödiken lakó Jaś ücsörgött, akit mi csak Ivánkának csúfoltunk. Az üvegek mögül ezt kiabálta: — Zdrasztvujtye rebjata! Siroká sztraná mojá rodnája!

A hetediken lakó szeplős kislány, akinek óvónő volt a mamája, egy szemétből kihalászott ábécéskönyvvel a kezében bevonult az üvegekből épített óvodába. Köréje sereglettünk, ő pedig sorbaállított bennünket A-tól Z-ig. A felnőttek, akik az ablakokból figyelték játékunkat, tapsolva olvasták az általunk bemutatott élő ábécét. Szép sorban, a kislány óhaja szerint alakítottunk élő szavakat: VÁROS, VILLAMOS, AUTÓBUSZ, KENYÉR, TEJ, PÁRT, KORMÁNY. Nagyon ügyesen raktuk ki élő ábécénkbel a FASÍRT szót, ahol

az „f” ékezeté Piotrus volt, a csapat legidősebb tagja, aki már az udvar szegletébe kergette a kislányokat, s ott csipkedte őket. Ezzel szemben valahogy mindig szétesett a SONKA szó. Igaz, mindig a játék vége felé építettük, amikor már éhesek voltunk. A jobb családból való funkcionárius gyerekek óvatosan kilopakodtak az ábécéből, így aztán vagy az első két betűhöz nem volt elég ember, vagy a sereghajtó záró betűk maradtak csonkák.

Néha a felnőttek megengedték, hogy a köves udvarból kirohanjunk a közeli templomot övező térre. Azon a téren, amelyet soha le nem kaszált gaz borított, ahol kutyák hemperegtek, ahol a füves mélyedésekben, kis árkokban egész évben tócsák bűzlöttek, ahova az emberek kidobálták az olajos- és vegyszeres üvegeket, mi, gyerekek kormányosdit, rendőrségesdit, pártosdit játszottunk. Úgy alakult, hogy apáink többsége vagy fekete öltönyben, fehér ingben, nyakkendőben, vagy zöld, esetleg világoskék egyenruhában parádézva indult reggelente munkába. Ezért aztán minden különösebb nehézség nélkül tudtuk, hogyan kell kormányülést, szem-ülésszakot, plénomot, sőt, kongresszust szervezni. Legtöbb gondot a rendőrségesdi okozott. Igaz, volt néhány társunk, akinek apja magas beosztásban őrizte lankadatlanul a rendet, de ezek a gyerekek az apjuk által nadrágszíjjal, ökölrel megerősített tilalom miatt nem akarták elárulni, hogyan szervezik a rendőrségen a tanácskozásokat, a bevetéseket, razziákat, kihallgatásokat. Arról volt csupán némi fogalmunk, hogy hogyan kell tolvajokra vadászni. Erről azonban nem kellett beavatott társainkat faggatnunk, mert pár hónappal korábban saját szemünkkel láttuk, hogyan kergették a rendőrök a háztetőkön a lakótelepi tolvajt, Michašt, aki a pincéket és a parkoló autókat fosztogatta.

Legjobban a pártplénomok sikerültek. Általában azt vitattuk meg, hogy kinek mennyi jegyes csokoládét, töltött cukorkát, nápolyit utaljunk ki. Az ilyen viták során lehurrogtuk a plénomot levezető első titkárt, és egymás után szót kértünk, mint a titkárság, a politikai vagy központi bizottság tagjai. Az egyetlen munkás, aki nem is nagyon akart fölszólalni, a fejlődésben visszamaradt Oleš volt. A plénom után kézen fogtuk őt is, és a templomhoz vezettük, ahol egy csörgedező erecske alján barna agyagot találtunk, abból formázott nekünk Oleš csokoládétáblácskákat. A munkát nagyon ügyetlenül végezte, de egyikünk sem sietett a segítségére. A csokoládé sehogy sem akart sikerülni. A templomkert falára száradni tett táblácskák egy-két óra múlva szétporladtak a júniusi nap melegében.

Egy júniusi napon, amikor senki sem számított rá, mivel nagy meleg volt, s lekíváncozott rólunk az ing is, Oleš sztrájkba lépett. Sötétkék öltönyben, fehér ingben, csokornyakkendőben és szorosra fűzött Adidas cipőben jelent meg a téren. Amikor az agyagos medrű erecskéhez akartuk vinni, hogy csokoládét készítsen nekünk, ökölbe szorított kezecskéjét a feje fölé emelte, és magas hangon visítani kezdte: — Sztrájk! Sztrájk! Többet nem csinálok nektek csokoládét, rohadékok, nem tömlek benneteket édességgel! — És inge alól egy hurkapálcára erősített kis vörös zászlót húzott elő, és menetelni kezdett az összeverődött gyereksapat körül. Az egyenruhások gyerekei Olešre akarták vetni magukat, hogy könnygázzal szétoszlassák, rabomobilba tuszkolják, ám az okosabb, megfontoltabb kormányzatiak visszatartották őket.

Oleš a lötyögő külföldi Adidas cipőben, a kaszálatlan gaz között botladozva vagy öt percig menetelt körülöttünk, s közben el-elcsukló, vékony hangon egy régi, legtanultabb társunk, Giének szerint több évszázados forradalmi dalt énekelt. Amikor pedig már megizzadt, amikor az Adidasát már

zöldre festette a fű, inge alá dugta a kis zászlót, levette fejéről gyapjúsapkáját, és a kerítésfalhoz ment. Zakója zsebéből kivett két tábla külföldi csokoládét és egy csomag rágógumit. A csokoládét kis darabokra tördelte, a rágógumi zacskóját széttépte. És egyenként magához szólítva minket, dadogva és akadozva mondta: — Egyetek, egyetek! Vegyetek bátran! A bácsikám egy egész zsákkal küldött külföldről. — Erre még az egyenruhások is megbocsátották neki az időszerűlen sztrájkot, a piros zászlócskát és a régi-régi forradalmi dalt. Csak a rendszerint kíváncsi kormányzatiak faggatták Oleést, tele szájjal majszolva a csokoládét, gömböket fújva a rágógumiból, hogy hol dolgozik a bácsikája, mikor ment külföldre, és mennyit keres. Oleés a kerítésfalhoz ragasztotta rágógumiját, és szégyenlősen elpirulva ezt dadogta: — Ugyan hol dolgozna? Egy vasgyárban.

Igaz, pár évvel korábban, Oleés előtt láttunk sztrájkolókat a lakótelepen, de azok nagy tömegben, zászlókkal vonultak, és nem osztottak sem csokoládét, sem rágógumit. A tüntetésben nem akadályozták őket egyenruhás apáink, amit rossz néven is vettek tőlük a kormányzati szülők, akik otthon csücsültek hét lakatra zárt ajtók mögött, vagy éjszakákon át irodáikban, a magas hivatalokban gubbasztottak. Minket pedig, időtlen idők óta először, istentiszteletre küldtek, Szűzanyát ábrázoló ezüstkeresztet akasztottak a nyakunkba. Anyáink, akik nemrég még órákat töltöttek a fodrásznál, egyik áruházból a másikba rohagáltak, fogadásokra, vacsorákra jártak, nagy hirtelen előszedték a fehérneműs szekrényekből a régi, faluról hozott imakönyveket, énekeskönyveket, rózsafüzéreket. Tanultuk a Miatyánkot, az Üdvözlégyet, a Mária-énekeket, koldákat. A sánta Marianek anyja, aki esténként társadalmi munkában a tisztí klubban dolgozott, és a klub énekkarában tágas, végeláthatatlan sztyeppe-i dalokat énekelt, úgy elfeledkezett magáról, hogy oroszul tanította imádkozni a kisfiát. Azt mondogatta, hogy ha majd megjön a nagy hadsereg, elég lesz leterdélni az út mellett, s háromszor keresztet vetni, azok ebből tudni fogják, hogy mi hűségesek voltunk végig. Más anyák ezzel szemben angolul tanították csemetéiket imádkozni, a legelőkelőbbek pedig, akik Párizsban varratták ruháikat, franciául.

Lakásainkban a legfeltűnőbb, legláthatóbb helyekre szentképek, töviskoronával övezett kereszték kerültek. Az íróasztalokon, polcokon, ahol azelőtt a nagy klasszikusok művei hivalkodtak, most a Biblia, a Szent Evangélium, a Szentek Élete feküdt. Ahogyan Tereska apja, az elegáns autón közlekedő igazgató mondta: — Akármilyen erős is egy zár, ha feszítővassal nekimennek az ajtónak, darabokra török. Ám egy valódi, búcsúhelyről hozott szentkép, egy feszület, egy jól látható szent könyv többet ér, mint ezer zár, mint a leg-tömörebb páncélszekrény. Megvédi a felbőszült tömegetől éveken át csiszolt gyémántunkat, a meggyőződésünket, az eszmét, mely kihúzott minket a trágyából, föllállított a parasztdikórol, a sötét pincelakásból a napfényre csalt, s miénk lett az, amit a versbéli Jasio már nem érhetett meg. De te, kislányom — tette hozzá Tereskához fordulva —, te megéred, és megint fehér harisnyában, ezüstcsatos lakkcipőben, gyapjúkabátkában, irhabundácskában fogsz járni.

Oleést próbáltuk még néhányszor rávenni, hogy sztrájkoljon. Amikor nem segített a kérés, rimánkodás, amikor nem hagyta magát megvesztegetni még a legjobb csúzlival, sasos katonagombokkal, piros csillaggal, húsos szendvics-csel sem, akkor lökdösni kezdtük, a sípcsontját rugdostuk, ököllel ütöttük. De a mulya, félresikeredett Oleés, akinek folyton tátva volt a szája, mintha a magasban elzúgó repülőgépet készülne lenyelni, többé nem volt hajlandó sztrájk-

kolni. Újra a régi, foltozott kordnadrágját, kopott ingét, ócska tornacipőjét viselte. A piros zászlócskát a kapujuk fölé erősítette, s menekülve előlünk, a kapuból kiáltozta felénk: — Sztrájkoljatok magatoknak, funkci csemeték! Most aztán féltek, mi? Apukám azt mondja, hogy még álmotokban is reszkettek, izzadtok, mint a ló. Hát, amikor majd megszárad rajtatok az izzadság, ha megfürödtök, gyűljetek össze, csináljatok magatoknak zászlót, és gyerünk, menelteltek végig a lakótelepen, az egész városon apáitok hivataláig, ha csokoládéra, rágógumira, déligyümölcsre fáj a fogatok!

Arra se tudtuk Oleést rávenni, bárhogy akartuk, hogy csokoládét csináljon agyagból. Igaz, nem sok hasznát vettük az agyagcsokoládénak, de azért jó volt látni, mert felidézte a régi szép idöket, jókat lehetett vihogni azon, hogy az ügyetlen ujjak hogyan küszködnek az agyaggal. A sztrájk után ugyan rajtakaptuk néhányszor Oleést, amint agyagozik, de ő, mintha ott se volnánk, nyugodtan emberkéket gyúrt az agyagból, menetet állított össze belőlük, transzparenseket, zászlókat feszített fölējük. Mivel pedig nem tudott írni, a transzparensek, zászlók alakja kenyérveknire, mortadellára, disznósajtra emlékeztetett, meg folyóra, tóra, amelyeknek partján meztelenre vetközött munkások ugráltak a vízbe, napoztak, horgásztak, bámulták, kezükkel ernyöt formálva, a fölöttük röpködő galambokat, fűvel etették a drótketrecekből kifelé szimatoló nyulakat, mellettük pedig a fűvön heverték a franciakulcsok, kalapácsok, gyaluk. Próbáltuk lerombolni, szétaposni Oleés vonuló figuráit, de ő, mintha mi sem történt volna, türelmesen gyúrta az újabb emberkéket, szépen sorba állította, és agyagos kezével indulásra ösztökélte őket a kerítésfalon. Végül aztán békén hagytuk Oleést.

Akkoriban egyébként is másfajta fölvonulások kötötték le figyelmünket. A föld mélyéből, a templomkerítés alól, a pincékből hangyák serege masírozott lakótelepünk felé. Apró élőlények zászlóaljai, dandárjai, hadtestei, hadseregei vonultak megállíthatatlanul, mint az iskolai olvasókönyvekben Dzsingisz kán harcosai. Átkeltek az agyagos erecskén, bevették a templomkerítés falát, a földkupacokat, szétszéledtek a szeméttárolókban, a füves téren. Egy nap aztán megtámadták a lakótelep egyetlen élelmiszerboltját, az újságosbódét és a postát. Egy hónap múlva a kenyérrel, liszttel, újságokkal, levelekkel együtt bejutottak a lakásainkba is. Észbe sem kaptunk, s már tele volt velük az uzsonnánk, ruhánk, cipőnk. Az egyenruhás és hivatalnok szülök azt állították, hogy a hangyákat a föld alatti mozgalom küldte ránk. Délutántól késő éjszakáig tartó értekezleten próbálták fölvenni a harcot a betolakodókkal.

A hangyasereget rovarölő szerekkel locsolták, benzinnel égették, ám mindez nem sok eredménnyel járt. A hangyák visszatarthatatlanul vonultak lakásaink ellen. Ellepték a szemétdobókat, a lépcsőházakat, konyhákat, ágyakat. Hosszas tanácskozások után végre olyan döntés született, hogy egy helyre kell a hangyákat csábítani cukorsziruppal, kenyér- és süteménymorzzával, s aztán szirupösvényeken azokhoz a gyanús lakásokhoz kell a betolakodókat irányítani, amelyeknek még az ajtaja is azt nyikorogta, hogy nem és nem. A hangyák ugyan valamelyest elcsöndesedtek, megnyugodtak, lehiggadtak, ám rögtön utánuk a svábbogarak indítottak támadást. Nem tudni, hogy a sors rendelkezésként-e, vagy valakinek a biztatására, rábeszélésére, de az egyenruhások és kormányzati lakásaiban volt a legtöbb svábbogár. Így aztán újabb tanácskozások kezdődtek arról, hogy miként lehetne a kártevőket azokhoz a lakásokhoz irányítani, amelyeknek még az ajtaja is azt nyikorogta, hogy nem és nem. Kiderült azonban, hogy ez nem is olyan egyszerű dolog. A nem és ne-

met nyikorgó lakásokba a svábbogarakat nem engedték be a korábban odavezetett hangyák. Olyan elszántan harcoltak a svábbogarakkal, mintha egy láthatatlan valaki fizette, irányította volna őket.

Néhány hónap, egy év múltán hozzászoktunk a hangyák és a svábbogarak meneteihez. A nem és nemet nyikorgó lakásokban élő és az egyenruhás, kormányzati szülők még elégedettek is voltak. Azt mondogatták, hogy a természet, minden teremtmény és bölcsesség anyja lám, kibékítette a két oldalt. Az egyikre vörös hangyákat küldött, a másikra barnásfekete svábbogarakat.

Lakótelepünk elcsendesedett, megnyugodott. Csak néha, általában éjjel zörgettek valamelyik nem és nemet nyikorgó ajtón, olyankor zajt hallottunk a lépcsőházból, majd nemsokára egy rendőrautó motorjának zúgását. Reggel aztán láttunk két-három fekete fejkendős, beesett szemű asszonyt, néhány gyereket, akik a templom felől étolajat, néhány kocka margarint vittek hazafelé. Az egyenruhás, kormányzati szülők pedig betanított kutyákat uszítottak a nem és nemet nyikorgó lakásokra. Hajnalban, úgy két órával az ébresztőóra csörgése előtt ezek a kutyák a nem és nemet nyikorgó ajtókhöz rohantak, leültek a lábtörlőre, fejüket a plafonra emelték, és mintha csak az erdőben volnának, öt-tíz percen át ugatták, hogy igen, azért is igen. Válaszul a nem és nemet nyikorgó ajtók mögött lakók a saját kutyáikat, általában tacsokkat, küldtek az egyenruhások és kormányzatiak ajtajához. A kutyák illegális újságokat, rölapokat tartottak szájukban.

Oleś apja viszont, aki egyik csoporthoz sem tartozott, a gyárban egy bádogkakukkot fabrikált. Reggel, munkába indulás előtt az ablakpárkányra tette, és fölhúzta. A kakukk, mintha kivirágzott volna a lakótelep egyetlen meggyfája, negyedórán át rikoltozta: kakukk!, kakukk! Ahogy végetért a kakukkolás, kibújtunk emeletes ágyainkból, bepakoltuk iskolatászkánkba a füzeteket, könyveket, a hangyalepte sajtos vagy keménytojásos szendvicset, s a konyhában szaladgáló svábbogarakon tapodva indultunk az iskolába. Az őszi, nedves aszfalt, a szeméttároló mellett leveleit hullató, satnya nyárfa, a hulladékkal agyontömött kukák szaga, galamb- és kutyaürülék bűze töltötte meg a levegőt. Fölöttünk a vakáció idején falun látott trombitáló faangyalkák röpködtek. Amikor pedig megálltunk az iskola lépcsőjén, hogy alaposabban szemügyre vegyük őket, Oleś oldalunkat böködve suttozta: — Halljátok? Halljátok? Repülés közben ezek is ugyanazt trombitálják, amit apám pléhmadara: Kakukk! Kakukk!

Fordította: SZENYÁN ERZSÉBET

Tadeusz Nowak, a kiváló lengyel költő, író, lapunk főmunkatársa hatvanéves. Az expresszionizmus, szürrealizmus és népi hangvétel sajátos ötvözetét kialakító költőt, a nálunk is népszerű regények (*Ha király leszel, ha bakó leszel, Ördögfiak, Próféta*) íróját, a magyar költészet lengyel tolmácsolóját szeretettel köszöntjük — jó egészséget és sok sikert kívánva. Most közölt verse és prózája itt jelenik meg először magyar nyelven. (A szerk.)